

ĐẠI HỘI ĐẢNG - TỪ NHỮNG CHỈ DẪN KINH ĐIỂN ĐẾN THỰC TIỄN

PGS, TS NGUYỄN VĂN GIANG^(*)

Đại hội là hội nghị đại biểu hoặc toàn thể thành viên của một tổ chức, để thảo luận và quyết định những vấn đề quan trọng nhất của tổ chức. Đây là hình thức hoạt động chính trị - xã hội xuất hiện từ rất sớm trong lịch sử nhân loại và ngày càng phát triển trong xã hội hiện đại.

Ngay từ khi sáng lập ra chính đảng cách mạng đầu tiên của giai cấp công nhân là "Liên đoàn những người cộng sản" năm 1847, C.Mác và Ph.Ăng ghen đã xác định Đại hội Liên đoàn hàng năm là cơ cấu tổ chức có vị trí, quyền lực cao nhất của Liên đoàn. Điều 5 của Điều lệ Liên đoàn do chính Mác và Ăng ghen trực tiếp tham gia soạn thảo quy định: "Về cơ cấu, Liên đoàn gồm chi bộ, khu bộ, tổng khu bộ, Ban chấp hành trung ương và Đại hội"⁽¹⁾. Với vị trí cao nhất trong cơ cấu tổ chức, Đại hội cũng là cơ quan có quyền lực cao nhất của Liên đoàn: "Đại hội có quyền lực lập pháp đối với toàn Liên đoàn. Tất cả những đề nghị về sửa đổi điều lệ được chuyển qua các tổng khu bộ lên Ban chấp hành trung ương và cuối cùng được đưa ra Đại hội... Đại hội

họp hàng năm vào tháng Tám. Trong những trường hợp khẩn cấp, Ban chấp hành trung ương triệu tập Đại hội bất thường"⁽²⁾.

Trong quá trình tổ chức, lãnh đạo Quốc tế I, Quốc tế II, Mác và Ăng ghen luôn đề cao vai trò của các đại hội và tích cực tham gia những hoạt động chuẩn bị cũng như điều hành đại hội, đấu tranh để đại hội thực hiện đúng chức năng, nhiệm vụ của nó, giữ vững những nguyên tắc của chủ nghĩa cộng sản.

Là người kế thừa và phát triển tư tưởng Mác và Ăng ghen về chính đảng cách mạng của giai cấp công nhân vào phong trào công nhân Nga, trong quá trình xây dựng chính đảng cách mạng của giai cấp công nhân Nga, V.I. Lênin rất coi trọng các đại hội của đảng. Đối với Lênin, đại hội đảng không chỉ là cơ quan lãnh đạo có thẩm quyền cao nhất để quyết định các công việc quan trọng của đảng mà đại hội còn là diễn đàn chính trị, tư tưởng, là giải pháp "có ý nghĩa quyết định" để làm sáng tỏ tình hình, giải quyết các bất đồng trong khuôn khổ của đảng, bảo vệ sự trong sáng của các nguyên tắc của đảng.

Từ quan niệm về vai trò quan trọng của đại hội đảng như vậy, Lênin rất quan tâm

^(*) Học viện Xây dựng Đảng, Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh.

đến việc tổ chức đại hội đảng. Người tích cực tham gia hầu hết các công việc của đại hội. Lênin yêu cầu chương trình nghị sự của đại hội phải tập trung giải quyết những vấn đề nóng bỏng do tình hình thực tế đặt ra, có “phân chia các mục một cách tách bạch rành rọt nhất”⁽³⁾. Lênin đặc biệt coi trọng việc tổ chức thảo luận tại đại hội, phản đối việc lấy thảo luận ở các tiểu ban thay thế thảo luận ở toàn đại hội. Người cho rằng: “Thay thế các phiên họp của đại hội bằng các tiểu ban là nguy hiểm. Trong các tiểu ban, người ta thảo luận nhiều vấn đề lý thú, nhưng sau đó chúng rơi rụng mất cả, chứ không được đưa vào biên bản. Thời gian để cho các tiểu ban làm việc nghiêm túc không nhiều, tăng thêm thời gian đó bằng cách rút bớt thời gian làm việc của toàn đại hội thì không nên”⁽⁴⁾.

Tuy nhiên, sau những cuộc tranh luận, Lênin đòi hỏi các đại biểu phải trung thực, đoàn kết một cách thực sự; qua đại hội phải làm cho đảng mạnh hơn, đoàn kết hơn. Người chỉ rõ: “nếu chúng ta chỉ đoàn kết nhất trí một cách hình thức... thì chưa đủ mà phải thực sự công tác làm sao cho đoàn kết hơn, gắn bó hơn trước kia, để loại trừ hẳn những dấu vết dù nhỏ nhất của óc óc bè phái, - dù cho trước đây, óc óc bè phái này đã biểu hiện ở đâu hoặc dưới hình thức nào cũng vậy - nhất quyết không để một dấu vết nào của óc óc bè phái tồn tại. Chỉ trong điều kiện đó, chúng ta mới hoàn thành được những nhiệm vụ vĩ đại đang đặt ra trước mắt chúng ta. Và tôi tin chắc rằng tôi biểu thị nguyện vọng và quyết tâm vững chắc của toàn thể các đồng chí khi nói rằng: bất luận thế nào, thì qua đại hội này, chúng ta cũng phải làm cho sự đoàn kết nhất trí

trong đảng vững mạnh hơn, chặt chẽ hơn, chân thành hơn!”⁽⁵⁾.

Nhận thức sâu sắc vai trò của đại hội, ngay sau khi giành được chính quyền, Lênin lãnh đạo Trung ương Đảng tổ chức đại hội đảng mỗi năm một lần, vừa để tạo diễn đàn, cơ chế thực hiện dân chủ, tự do tư tưởng, phát huy sáng kiến, giải quyết các bất đồng tư tưởng, tìm ra giải pháp cho công việc của đảng, vừa thường xuyên kiện toàn bộ máy lãnh đạo của đảng, tăng cường tập trung, kỷ luật trong đảng.

Vận dụng sáng tạo học thuyết Mác - Lênin vào xây dựng Đảng Cộng sản Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng ta rất quan tâm đến vấn đề đại hội đảng. Nói về vai trò của đại hội đảng, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Đại hội Đảng rất quan hệ đến tương lai cách mạng của Đảng ta và của nhân dân ta. Đại hội sẽ làm cho Đảng ta đã đoàn kết càng đoàn kết hơn nữa, tư tưởng và hành động đã nhất trí, càng nhất trí hơn nữa”⁽⁶⁾. Người lưu ý đảng viên và các tổ chức đảng rằng đại hội Đảng “là một dịp học tập tiến bộ”, là dịp để “nâng cao tư tưởng, ý thức tổ chức và kỷ luật, đồng thời đẩy mạnh công tác tiến bộ hơn nữa”⁽⁷⁾.

Qua 80 năm xây dựng và trưởng thành, Đảng Cộng sản Việt Nam đã tiến hành 10 kỳ đại hội đại biểu. Điều lệ của Đảng được thông qua ở các kỳ đại hội đều quy định đại hội đại biểu toàn quốc là cơ quan lãnh đạo cao nhất của Đảng. Đại hội đại biểu toàn quốc là nơi quyết định Cương lĩnh chính trị, nhiệm vụ, chủ trương của Đảng; quyết định sửa đổi Điều lệ Đảng; nơi bầu ra Ban Chấp hành Trung ương - cơ quan lãnh đạo cao nhất của Đảng giữa hai kỳ đại hội. Mỗi kỳ đại hội là một dịp để kiện toàn cơ quan

lãnh đạo các cấp của Đảng. Mỗi đại hội đều có những nhiệm vụ hết sức quan trọng, gắn liền với sự phát triển của cách mạng, của đất nước. Đảng ta khẳng định: “Đại hội đại biểu toàn quốc và Đại hội đại biểu các cấp là sinh hoạt tập thể lớn nhất trong Đảng. Nó phát huy tính sáng tạo của đông đảo đảng viên tham gia thảo luận và quyết định những vấn đề trọng yếu của Đảng, nâng cao tinh thần trách nhiệm của đảng viên đối với vận mệnh và công tác của Đảng, lại có tác dụng tăng cường tập trung thống nhất trong Đảng”⁽⁸⁾.

Từ nhận thức vai trò của đại hội đảng như vậy, tại Đại hội III (năm 1960), Đảng ta chủ trương trong điều kiện cho phép hiện nay, “cần phải triệu tập đều đặn Đại hội đại biểu toàn quốc và các cấp, và phải phát huy hơn nữa vai trò của Đại hội trong sinh hoạt nội bộ của Đảng”⁽⁹⁾.

Thực hiện Chỉ thị 37-CT/TW ngày 4-8-2009 của Bộ Chính trị về đại hội đảng bộ các cấp tiến tới đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng, toàn Đảng đang tập trung tiến hành đại hội đảng các cấp. Chất lượng đại hội cấp cơ sở và cấp huyện vừa qua có nhiều chuyển biến rất đáng phấn khởi. Các đại hội diễn ra nghiêm túc, thực hiện tương đối tốt 4 nội dung. Công tác chuẩn bị các văn kiện đại hội và tổ chức thảo luận các dự thảo văn kiện; công tác chuẩn bị nhân sự và bầu cấp ủy được coi trọng và đổi mới. Việc thảo luận trong đại hội dân chủ hơn, có tính chiến đấu hơn; nghị quyết đại hội bám sát hơn vào đặc điểm, tình hình đảng bộ; kiện toàn được ban chấp hành theo hướng trẻ hóa, trí tuệ và năng động hơn. Việc thí điểm chủ trương đại hội đảng bộ cơ sở trực tiếp bầu

ban thường vụ, bí thư, phó bí thư; đại hội cấp trên cơ sở trực tiếp bầu bí thư cấp ủy đã được chỉ đạo chặt chẽ, thực hiện nghiêm túc, bước đầu đạt kết quả tốt, tạo được không khí mới trong đại hội và dư luận xã hội đồng tình ủng hộ.

Tuy nhiên, qua tổng kết đại hội cấp cơ sở vừa qua cho thấy chất lượng đại hội của một số đảng bộ, chi bộ vẫn còn hạn chế. Nhiều đại hội còn tập trung cho công tác bầu cử, chưa chú trọng đúng mức việc thảo luận dự thảo văn kiện đại hội, tham gia ý kiến về các mục tiêu, phương hướng, nhiệm vụ của nhiệm kỳ tới và góp ý vào dự thảo văn kiện đại hội đảng cấp trên. Nội dung báo cáo chính trị còn dàn trải, chưa phân tích sâu nguyên nhân của những hạn chế, yếu kém và thiếu những giải pháp cụ thể, mang tính đột phá, khả thi. Trong không ít đại hội, các báo cáo tham luận vẫn còn hình thức, nặng về báo cáo thành tích, thiếu sự thảo luận thật sự dân chủ, thẳng thắn. Một số đại hội chưa quan tâm đúng mức đến tổng hợp những đóng góp của đại hội cấp dưới vào nội dung của các văn kiện đại hội, dự thảo văn kiện đại hội cấp trên và đại hội đại biểu toàn quốc. Vẫn còn có nơi chuẩn bị nhân sự không tốt nên khi bầu cử lúng túng, hoặc điều hành bầu cử không đúng dẫn đến phải tiến hành nhiều lần. Tỷ lệ cán bộ trẻ, cán bộ nữ tham gia vào cấp ủy nhiều nơi chưa đạt yêu cầu quy định.

Những hạn chế về chất lượng đại hội các cấp vừa qua làm hạn chế hiệu quả tổ chức đại hội, cần được rút kinh nghiệm cho công tác tổ chức đại hội các cấp tiếp theo.

Để tổ chức đại hội đảng theo đúng chủ trương của Trung ương Đảng và theo tinh thần các chỉ dẫn kinh điển, nâng cao chất

lượng đại hội đảng các cấp, trong quá trình tổ chức đại hội đảng bộ các cấp cần chú ý một số vấn đề sau:

1. Chú trọng hơn nữa công tác thông tin, tuyên truyền, cổ động trước, trong và sau đại hội nhằm thu hút sự chú ý và tạo không khí cho đại hội, nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho cán bộ, đảng viên về đại hội

Đại hội Đảng là cơ quan lãnh đạo có thẩm quyền cao nhất để thảo luận và quyết định các công việc quan trọng của Đảng; là phương thức cơ bản để lãnh đạo cách mạng và xây dựng đảng. Sự thắng lợi của đại hội đảng ảnh hưởng trực tiếp đến sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương, đến tiến trình cách mạng. Vì vậy, phải tuyên truyền cho toàn Đảng, toàn quân và toàn dân thấy được đại hội đảng là sự kiện chính trị trọng đại để có thái độ và sự tham gia tích cực góp phần vào thành công của đại hội.

Công tác tuyên truyền cho đại hội phải được xác định là khâu ưu tiên trong suốt quá trình tổ chức đại hội. Cần tổ chức, huy động và phối hợp các lực lượng, phương tiện làm tốt hơn công tác tuyên truyền cho đại hội để tạo được sự quan tâm ủng hộ của nhân dân, của cán bộ, đảng viên đối với đại hội. Nên chú trọng tuyên truyền sâu và rộng ở cả khu vực trung tâm và các vùng xa trung tâm huyện, tỉnh.

Tổ chức phong trào thi đua trong các tầng lớp nhân dân lập thành tích chào mừng đại hội. Mở các lớp tập huấn, bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng tổ chức đại hội, nhất là về những vấn đề mới trong lần đại hội này cho đội ngũ cán bộ chỉ đạo.

2. Làm tốt công tác chuẩn bị đại hội

Mức độ thành công của đại hội đảng, dù ở cấp nào cũng đều do công tác chuẩn bị

quyết định, vì thế muốn nâng cao chất lượng đại hội phải coi trọng và làm tốt công tác chuẩn bị đại hội.

Việc chuẩn bị và tiến hành đại hội đảng bộ các cấp phải theo tinh thần đổi mới mạnh mẽ phương thức lãnh đạo, nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của các tổ chức đảng; phát huy dân chủ, tăng cường đoàn kết, giữ vững kỷ cương và coi trọng chất lượng.

Về xây dựng kế hoạch tiến hành đại hội: Các đảng bộ phải quán triệt sự chỉ đạo của Trung ương, của cấp trên và tình hình cụ thể của từng đảng bộ để xây dựng kế hoạch đại hội. Kế hoạch phải thực sự rõ ràng và khoa học, vạch rõ được từng bước đi trong quá trình thực hiện, tổ chức đại hội; chỉ ra khái quát được những công việc buộc phải thực hiện trong một thời gian, không gian cụ thể như chuẩn bị các loại văn kiện, chuẩn bị nhân sự, chuẩn bị cơ sở vật chất đảm bảo cho đại hội, công tác tuyên truyền...; phân công trách nhiệm cụ thể cho từng tổ chức và cá nhân.

Về chuẩn bị nội dung đại hội: Đây là một trong những việc chuẩn bị quan trọng nhất, tuy nhiên vừa qua một số cấp ủy vẫn còn coi nhẹ, chỉ tập trung cho công tác nhân sự và hình thức của đại hội. Cần thực hiện nghiêm túc các quan điểm chỉ đạo của Trung ương về công tác chuẩn bị văn kiện đại hội và tổ chức thảo luận các dự thảo văn kiện. Trước hết phải tập trung cao cho việc bảo đảm chất lượng báo cáo chính trị.

Đối với bản kiểm điểm của ban chấp hành phải phản ánh được đầy đủ, chính xác, khách quan những hoạt động của ban chấp hành, khẳng định được những mặt

manh, mặt yếu của ban chấp hành; chỉ rõ trách nhiệm của tập thể ban chấp hành, trách nhiệm của cá nhân ủy viên ban chấp hành đối với những yếu kém (nếu có).

Về báo cáo tổng hợp góp ý kiến cho các văn kiện đại hội cấp trên và đại hội toàn quốc, phải thực sự làm tốt công tác hướng dẫn, chỉ đạo triển khai và bố trí một số cán bộ có năng lực, tiếp thu phân tích, tổng hợp ý kiến từ cơ sở. Bản tổng hợp phải nêu được những ý kiến đóng góp vào những vấn đề có tính phổ biến, chứ không phải là những kiến nghị về chính sách cho một địa phương hay cá nhân cụ thể.

Về chuẩn bị nhân sự ban chấp hành, ban thường vụ: Muốn việc bầu ban chấp hành tại đại hội được tốt, công tác chuẩn bị nhân sự phải được chuẩn bị hết sức tỷ mỉ, đúng quy trình hướng dẫn. Xây dựng tiêu chuẩn cấp ủy cho đại hội nhiệm kỳ phải dựa trên hướng dẫn của Trung ương, của cấp trên và phù hợp với điều kiện, tình hình nhân sự của đảng bộ. Xây dựng cơ cấu cấp ủy, cơ cấu Ban thường vụ phải tính toán toàn diện, đảm bảo yêu cầu tỷ lệ nữ, tôn giáo, trẻ; đảm bảo 3 độ tuổi và tỷ lệ mới thay thế ít nhất 30% nhưng cũng phải đảm bảo tiêu chuẩn, chất lượng. Rà soát và giải quyết dứt điểm các vụ việc tồn đọng, nổi cộm, đơn thư tố cáo đối với cán bộ, đảng viên, các vấn đề dư luận quần chúng quan tâm có liên quan đến nhân sự đại hội.

Về chuẩn bị nguồn nhân sự Ban kiểm tra giám sát của Đảng: Công tác kiểm tra, giám sát của Đảng đứng trước những yêu cầu, nhiệm vụ mới rất cao, nên những người được bầu vào Ủy ban Kiểm tra phải là những người có năng lực, trình độ, có lý luận, hiểu biết luật pháp, có bản lĩnh chính

trị vững vàng và thẳng thắn, trung thực. Đối với đồng chí Chủ nhiệm, Phó Chủ nhiệm phải có đủ tiêu chuẩn của cấp ủy viên và ủy viên Ban Thường vụ.

3. Tổ chức điều hành đại hội khoa học

Kết cấu chương trình đại hội, các phiên làm việc nên được thiết kế khoa học, cân đối giữa khối lượng công việc và thời gian. Việc kết nối các nội dung cần linh hoạt, tránh tình trạng chờ đợi nhiều. Đoàn chủ tịch phải nắm vững quy chế đại hội, điều hành đại hội theo đúng chương trình nội dung đã được thống nhất, xử lý linh hoạt các vấn đề nảy sinh trong đại hội. Để khắc phục tình trạng lúng túng trong điều hành, cần văn bản hoá các nội dung điều hành tại đại hội. Các thành viên trong đoàn chủ tịch phải được phân công nhiệm vụ cụ thể, phải phát huy tinh thần trách nhiệm trước đại hội, điều khiển được toàn bộ hoạt động của đoàn chủ tịch và đoàn thư ký đại hội. Những nội dung lễ tân như chúc mừng, tặng hoa... phải ngắn gọn, không làm mất thời gian.

Xây dựng quy chế đại hội chặt chẽ, khoa học. Quy chế đại hội phải bao gồm được những vấn đề chủ yếu là: Những quy định về nội dung, về thời gian làm việc, về trách nhiệm của Đại hội, về chế độ làm việc của đoàn chủ tịch và đoàn thư ký, về quy chế bầu cử, quy chế thảo luận, quy chế biểu quyết. Tuy nhiên, điều hành đại hội vẫn cần có sự linh hoạt, hợp lý.

4. Bảo đảm thật sự phát huy dân chủ trong thảo luận tại đại hội

Cần tạo được không khí dân chủ trong thảo luận, tập trung nhiều thời gian cho các phát biểu tại đại hội. Các dự thảo báo cáo do đã được nghiên cứu, thảo luận ở cơ

sở nên ở đại hội cấp trên cơ sở chỉ nên trình bày tóm tắt, chủ yếu nêu các vấn đề thảo luận, các vấn đề còn ý kiến khác nhau để đại hội có nhiều thời gian thảo luận. Các ý kiến tham luận phải chuẩn bị trước, đi thẳng vào nội dung chính, liên quan trực tiếp đến nhiệm vụ; quy định thời gian một ý kiến chỉ nên khoảng 10 phút; tận dụng thời gian khi ban kiểm phiếu làm việc để tiếp tục thảo luận, nâng cao chất lượng đại hội. Đoàn chủ tịch chú ý duy trì thảo luận vừa bảo đảm thời gian, vừa tạo được không khí dân chủ thảo luận, tranh luận, đồng thời tránh trùng lặp, nhàm chán trong thảo luận.

5. Tổ chức bầu cử trong đại hội đảm bảo dân chủ, khoa học

Công tác chuẩn bị nhân sự trước đại hội phải làm kỹ lưỡng, tuân thủ quy trình, đảm bảo tiêu chuẩn theo quy định, tạo sự đồng thuận cao trong cán bộ, đảng viên và nhân dân. Trong đại hội phải chú ý phát huy quyền dân chủ của đại biểu trong việc giới thiệu, đề cử, ứng cử và bầu cử cán bộ vào các chức danh lãnh đạo cấp ủy khóa mới.

Đoàn chủ tịch và ban kiểm phiếu phải nắm vững những điểm mới của Quy chế bầu cử trong Đảng, về công tác nhân sự cấp ủy. Điều hành của chủ tịch đoàn và trưởng ban kiểm phiếu phải tập trung vào các nội dung cụ thể, rõ ràng. Việc chuẩn bị phiếu bầu phải thật khẩn trương. Giành thời gian đủ để đại biểu xem xét, lựa chọn khi viết phiếu bầu.

Thực hiện chủ trương thí điểm đại hội đảng bộ cấp trên cơ sở trực tiếp bầu bí thư cấp ủy là nội dung mới, cần nghiên cứu kỹ quy trình và cách thức. Điều hành công tác bầu cử cần rõ ràng, mạch lạc, chính xác,

đảm bảo yêu cầu dân chủ trực tiếp và phiếu kín của đại biểu. Ban kiểm phiếu cần được chuẩn bị chu đáo, được tập huấn kỹ về quy trình, các vòng bầu để chủ động triển khai nhiệm vụ, chính xác, nhanh gọn trong phát phiếu, không mất quá nhiều thời gian trong kiểm phiếu...

6. Tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo đại hội

Cấp ủy cấp trên chỉ đạo Ban Tổ chức phân công cán bộ, chuyên viên thường xuyên bám sát địa bàn, nghiên cứu, giải đáp những vướng mắc nảy sinh trong quá trình chuẩn bị và tiến hành đại hội. Đại hội đảng bộ cấp trên cơ sở trực tiếp bầu bí thư cấp ủy là vấn đề mới, càng đòi hỏi các cấp ủy phải chỉ đạo chặt chẽ, thật sự phát huy dân chủ, làm tốt công tác tư tưởng, tạo sự thống nhất trong nhận thức và hành động của mỗi cán bộ, đảng viên. Chỉ khi nào công tác chuẩn bị đảm bảo yêu cầu đặt ra thì cấp ủy có thẩm quyền mới quyết định cho phép triệu tập đại hội. Đồng thời phải cử người trực tiếp chỉ đạo đại hội nhằm thực hiện được những kết luận của Tỉnh ủy đối với đại hội của một đảng bộ cụ thể.

---

(1),(2) C. Mác và Ph. Ăngghen: *Toàn tập*, t.4, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1995, tr.733, 736-737.

(3),(4) V.I. Lênin: *Toàn tập*, t.10, NXB Tiến bộ, Mátxcova, 1979, tr.120, 121.

(5) V.I.Lênin: *Sđd*, t.43, tr.6.

(6),(7) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.10, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2000, tr.119, 166.

(8),(9) ĐCSVN: *Văn kiện Đảng toàn tập*, t.21, 1960, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, tr.688, 689.